

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา เขต 8*

THE IMPLEMENTATION OF EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE AT
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL, GENERAL EDUCATION
DEPARTMENT UNDER OFFICE OF THE AREA GENERAL BUDDHIST
EDUCATION 8

นุสรา คินาพิทย์¹ และ อัครเดช นีละโยธิน²

Nusara Khinaphit¹ and Akkharadet Neelayothin²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Isan Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: wt.nussra23@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มงานทั้ง 4 กลุ่มงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จำนวน 205 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

*

Received 11 July 2024; Revised 15 July 2024; Accepted 26 August 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ด้านผลลัพธ์ของการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามลำดับ และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรเน้นพัฒนาดำเนินงานด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาควรนำมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ไปใช้เทียบเคียงและจัดทำเป็น “มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา” ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และบริบทสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มิใช่การประกาศใช้ตามกระทรวงโดยถ่ายเดียว โดยไม่มีการวิเคราะห์ศักยภาพ บริบท เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่โดดเด่นในด้านต่างๆ รวมถึงความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษา, สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

Abstract

The purpose of this research are: 1) To study the implementations of Educational quality assurance Phra Pariyattham School, General Education Department. Under the jurisdiction of the Phrapariyattidhamma Educational Service Area Office General Buddhist Education Department, Area 8. 2) To find guidelines for developing the operations of educational quality assurance at Phrapariyattidhamma School, General Education Department Under the jurisdiction of the Phrapariyattidhamma Educational Service Area Office General Buddhist Education Department, Area 8. Target groups include educational institution directors. and teachers, heads of all

4 work groups, Phrapariyattham School, General Education Department Under the jurisdiction of the Phrapariyattidhamma Educational Service Area Office General Buddhist Education Department, Area 8, 205 person. Research tools include questionnaires. Statistics data analysis include frequency, mean, standard deviation. and content analysis.

The results of the study were found that: 1) The implementation of quality assurance Phrapariyattidhamma School, General Education Department. Under the jurisdiction of the Phrapariyattidhamma Educational Service Area Office The General Buddhist Education Department, Area 8, totally is a high level. When considering each aspect Arranged from highest to lowest are the development of the quality of learning management. Outcomes of learning and in terms of developing the quality of educational institution management, respectively 2) Guidelines for developing the implementation of educational quality assurance at Phrapariyattidhamma School, General Education Department Under the jurisdiction of the Phrapariyattidhamma Educational Service Area Office The General Education Buddhist Department, Area 8 has the following guidelines: Educational institutions should focus on developing and implementing educational standards for educational institutions. This is an important process of educational quality assurance. Educational institutions should adopt the educational standards set by the Ministry of Education. to be used for comparison and preparation “educational standards of educational institutions” to have the uniqueness, identity, and context of the environment of educational institutions It is not a single announcement by the ministry. without analyzing the potential, context, uniqueness and identity of outstanding educational institutions in various aspects including the needs of educational personnel, communities, and

primary agencies To bring information to support the determination of educational standards.

Keywords : Educational Quality Assurance , Phrapariyattidhamma Educational Service Area Office, General Department

บทนำ

การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ควบคู่ไปกับวิชาสามัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการโดยโรงเรียนมีสถานภาพเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วย สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาถือเป็นโรงเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป ซึ่งคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กำหนดด้วยเหตุนี้ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงเป็นสถานศึกษาแห่งสถาบันพระพุทธศาสนาภายใต้การกำกับดูแลของคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสจำนวนมากในพื้นที่ต่างๆ ที่ไม่สามารถหรือไม่มีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและเอกชนทั่วไปได้นอกจากนี้ยังเป็นสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเป็นเอกลักษณ์และมีวัตถุประสงค์พิเศษ กล่าวคือ เป็นโรงเรียนเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการสร้างศาสนทายาท ที่ดีเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมเป็นพุทธศาสนิกที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมประพฤติปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยอันเป็นพุทธบัญญัติ มีหลักพุทธธรรม อันเป็นคุณลักษณะปรีดีสามัญที่พึงประสงค์ และสามารถทำหน้าที่เผยแผ่พุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเชิงบูรณาการวิชาการทั้งทางธรรมและทางโลกได้อย่างดี นับตั้งแต่ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนประเภทนี้มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 จนถึงปัจจุบัน เจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน พร้อมทั้ง

ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางบริหารจัดการศึกษาพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557) จากประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก หน้า 3 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2561 กล่าวถึง "การประกันคุณภาพการศึกษา" หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล โดยให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

สำหรับแนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแนวปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาส่งเสริม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้วิจัยจะนำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ดังนี้ 1) ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนา และเพื่อเป็นกลไกในการควบคุมตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่น

ให้กับสังคม ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดังนี้ 2.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กระทรวงประกาศใช้และให้สถานศึกษากำหนดเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานของสถานศึกษาตามบริบททั้งนี้สามารถเพิ่มเติมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ได้ โดยให้สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการและรับผิดชอบร่วมกัน

2.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2.3 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2.4 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบและวิธีการที่เหมาะสม 2.5 ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาและนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา 2.6 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานำเสนอรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบและจัดส่งรายงานดังกล่าวต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประจำทุกปี 2.7 พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยพิจารณาจากรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) และตามคำแนะนำของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาแต่ละแห่งให้ความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาแนวทางการศึกษาที่นำไปสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาของชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ก็มีเป้าหมายของการศึกษาเช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาทั่วไป แต่การ

เดินทางไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันนั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรคอีกมากมายนานัปการ ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษาที่มีมาตรฐานต่ำกว่าระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านความรู้และทักษะของผู้เรียน ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้รวมถึงระบบบริหารจัดการที่ยังไม่ได้คุณภาพ อีกทั้ง ยังไม่มีระบบการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีมาตรฐานพอที่จะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ (พิชชาวรินชนะคุ้ม, 2554) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และกลุ่มสถานศึกษาในทุกภูมิภาคยังไม่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและประเมินคุณภาพภายใน (กองพุทธศาสนศึกษา, 2553 อ้างถึงใน พระสิทธิชัย ยืนยาว, 2559)

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีหลักการตามแนวทางที่กำหนดมาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้และการสอนที่มีคุณภาพ การจัดการที่ดีเพื่อความเสมอภาคและความเข้าใจที่เป็นไปตามศักยภาพของนักเรียน การตรวจสอบและการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการพัฒนาที่มีคุณภาพและมีการจัดการที่ดีตามมา การตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหนึ่งในนโยบายการศึกษาที่สำคัญ เพื่อให้ตรงกับมาตรฐานทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษาที่ทุกระดับ โดยมีการตรวจสอบและประเมินการศึกษาและการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษาช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและความเข้าใจของพวกเขาในวิชาที่เรียน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและความเสมอภาคในการศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและทั่วไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 เพื่อนำผลการวิจัยมาหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขต

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา และคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มงานทั้ง 4 กลุ่มงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 จาก 41 โรงเรียน จำนวน 205 รูป/คน (ข้อมูล จ.3 เขต 8 ปีการศึกษา 2566)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วย ข้อคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำตอบเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ประกอบด้วย สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8 ในขอบข่ายองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผลลัพธ์ของการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

3) ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8 ในขอบข่ายองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผลลัพธ์ของการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

1.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามตัวแปรในการวิจัย และใช้เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีในการสร้างแบบสอบถาม

2) กำหนดนิยามศัพท์ เพื่อสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

3) สร้างแบบสอบถามตามนิยามตัวแปรในการวิจัยโดยใช้ Google form แล้วนำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไข

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับในสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้าน ด้วยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ถึงผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 8 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในการวิจัย

2) ผู้วิจัยส่งอีเมลล์ที่มี Link แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยใช้ Google form ไปถึง ประธานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 และ อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการ วิจัย

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยหาความถี่(Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) แล้ว นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2) การศึกษาระดับการดำเนินการประกันคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สรุปได้ดังนี้ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา เขต 8 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียง จากมากไปน้อย คือ 1.ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการ 2.ด้านผลลัพธ์ของการเรียนรู้ และ 3.ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สรุปได้ดังนี้ แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 มีแนวทางดังนี้ สถานศึกษาควรเน้นพัฒนาดำเนินงานด้านการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญของการประกัน คุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาควรนำมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ไปใช้เทียบเคียงและจัดทำเป็น “มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา” ให้มีความเป็น เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และบริบท สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มิใช่การประกาศใช้ตาม กระทรวงโดยถ่ายเดียว โดยไม่มีการวิเคราะห์ศักยภาพ บริบท เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของ สถานศึกษาที่โดดเด่นในด้านต่างๆ รวมถึงความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบมีข้อค้นพบและประเด็นรายด้านที่ควรนำมาอภิปราย ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 พบว่า ขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุดในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาอาจเนื่องมาจากสถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด เพราะหน่วยงานต้นสังกัดก็ไม่ได้มี ประกาศหรือข้อกำหนดใดๆ ที่จะเพิ่มเติมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความเป็น เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สอดคล้องกับความ คิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกันว่า แม้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา จะเป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ กล่าวคือ เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแผนกสามัญ ศึกษาควบคู่กับด้านพระพุทธศาสนา แต่ก็ยังขาดความชัดเจนจากหน่วยงานต้นสังกัดว่า จะนำ ความเป็นอัตลักษณ์พิเศษของสถานศึกษาไปกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาอย่างไร รวมทั้งยัง มีความกังวลว่าจะเป็นภาระกับสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ เนื่องจากก็ยังไม่มีความชัดเจนว่า การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา เพิ่มเติม จะมีส่วนทำให้สถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจาก สมศ. หรือไม่

สถานศึกษาจึงประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดโดยผ่านเดียว ขาดการวิเคราะห์ศักยภาพ บริบทของสถานศึกษา ความต้องการของครู ชุมชน นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดมาตรฐานการศึกษา (SWOT Analysis) สอดคล้องกับ พิชชาวริน ชนะคุ้ม (2554) ที่กล่าวไว้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก็มีเป้าหมายของการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาทั่วไป แต่การเดินทางไปสู่จุดหมายเดียวกันนั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรคอีกมากมายนานัปการ ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษาที่มีมาตรฐานต่ำกว่าระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านความรู้และทักษะของผู้เรียน ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และด้านหลักสูตรและสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงระบบบริหารจัดการที่ยังไม่ได้คุณภาพ อีกทั้ง ยังไม่มีระบบการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีมาตรฐานพอที่จะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ พระสิทธิชัย ยืนยาว (2559) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และกลุ่มสถานศึกษาในทุกภูมิภาคยังไม่มียุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาและประเมินคุณภาพภายใน

ส่วนขั้นตอนในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญอีกขั้นตอน คือ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกกลุ่มงานเป็นคณะทำงานจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศวิเคราะห์ สังเคราะห์และอภิปรายผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และมีการนำเสนอคณะกรรมการโรงเรียนพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรายงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดว่า การจัดการทำรายงานผลการประเมินตนเอง เป็นการนำเสนอผลการดำเนินงานและการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งต้องครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่แต่ละสถานศึกษาได้กำหนดไว้ เพื่อบริหารและนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษานั้น เป็นฐานข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและต้องมีทำอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้รายงานที่สะท้อนการ

ดำเนินงานที่ถูกต้องชัดเจนและสมบูรณ์ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรมีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ แต่งตั้งคณะทำงาน รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ รายงานและเปิดเผยต่อผู้เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สอดคล้องกับ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2561) ได้กำหนดว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งมาตรฐานกระบวนการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เชื่อว่าจะสามารถส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ในระหว่างดำเนินการจัดการศึกษาสู่เป้าหมายสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด จำเป็นต้องมีการพัฒนากลไกในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านคุณภาพผู้เรียน โดยบุคลากรภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถพัฒนาคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อภิรมย์ สีดาดำ และณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวน (2559) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน พบว่า ด้านการประกันคุณภาพภายในผู้บริหาร และครูผู้สอนควรมีการวางแผนนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนเพื่อกำหนดผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์และเป้าหมาย และจัดทำแผนประกันคุณภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของภาระกิจการทำงานประจำวัน รวมทั้งการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับ สุพรรณ ยากองโต (2555) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะประสบความสำเร็จได้นั้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรกำหนดนโยบายการส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้ชัดเจน ประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และในสถานศึกษาควรเริ่มจากการที่บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมทุกชั้นดิน ทำงานเป็นทีม มีระบบบริหารจัดการข้อมูลเป็นปัจจุบัน มีแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสร้าง

ความตระหนักให้ทุกฝ่ายเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน เพื่อระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพร้อมที่จพรองรับการประกันคุณภาพภายในปละภายนอกสถานศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 คือ สถานศึกษาควร เน้นพัฒนาดำเนินงานด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการ ที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาควรนำมาตรฐานการศึกษาที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ไปใช้เทียบเคียงและจัดทำเป็น “มาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา” ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และบริบท สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มิใช่การประกาศใช้ตามกระทรวงโดยถ่ายเดียว โดยไม่มีการวิเคราะห์ศักยภาพ บริบท เอก ลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษาที่โดดเด่นในด้านต่างๆ รวมถึงความต้องการของบุคลากร ทางการศึกษา ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกหนดมาตรฐาน การศึกษา 1.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สามารถนำข้อมูลสารสนเทศ ไปใช้พัฒนาการดำเนินงานปนะ กันคุณภาพ และสามารถนำไปวางแผนการดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของการ ดำเนินการประกันคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิด ประโยชน์สูงสุด 1.3 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 สามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัย การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา ไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระ

ปรียัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกฝ่าย เนื่องจากในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนวัตกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8 เท่านั้น ยังไม่ได้ศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่สอดคล้องบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2.2 ควรมีการศึกษาความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เนื่องจากความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอันจะส่งผลให้การดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทุกประการ จึงควรศึกษาว่า ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แยกรายจังหวัด ประจำปีการศึกษา 2566 ครั้งที่ 1. (2566). สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 8.
- พระสิทธิชัย ยืนยาว และพงษ์ธรสิงห์พันธ์. (2559). การบริหารระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 9 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ, 11(1), 55-61.
- พิชชาวริน ชนะคุ้ม. (2554). การประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. ใน ปริญญานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุพรรณ ยากองโต. (2555). สภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพ
การศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วารสารการวิจัยกาสะลอง
คำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อภิรมย์ สีดำดำ และณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล. (2559). องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ
มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัด
ภาคเหนือตอนบน. วารสารวิจัยและพัฒนา วิไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.